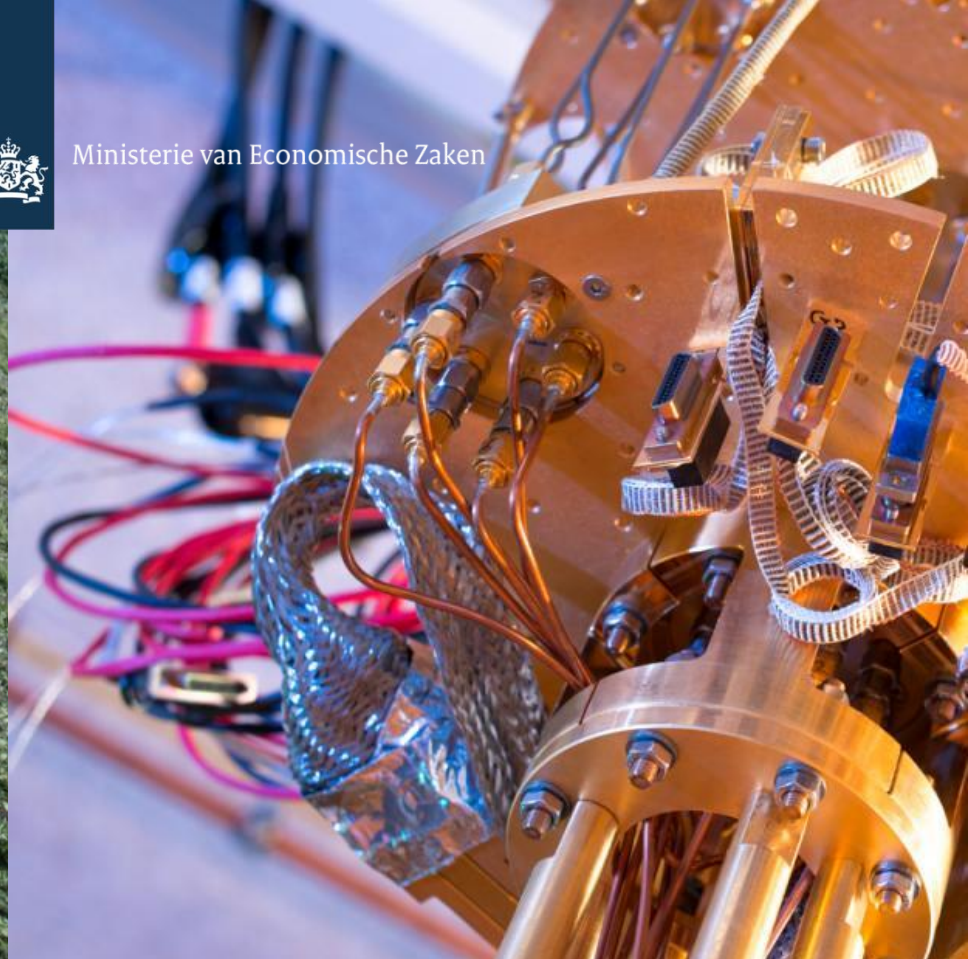

Ministerie van Economische Zaken

Agendabrief 2016

Oogsten én zaaien

Inhoudsopgave

- Kader van de Agendabrief
- Agendabrief 2016 – Oogsten en zaaien
- **Oogsten...** (voortbouwen op resultaten)
- **...én zaaien** (inzet in 2016)
- Hoofdthema's en aandachtspunten
- Uitwerking hoofdthema's
- Uitwerking aandachtspunten 2016 (ICT, samenwerking rijk/regio)
- Kalender 2016

Kader van de Agendabrief

- De Agendabrief is een leidraad voor de activiteiten van de topsectoren in 2016 en benoemt de gezamenlijke prioriteiten voor het komende jaar
- De Agendabrief wordt na afstemming aan de topteams gestuurd door EZ, mede namens IenM, OCW, VWS en BH&OS
- De Agendabrief benoemt zoals voorgaande jaren de belangrijkste acties voor het komende jaar voor de vijf hoofdthema's (thematische pijlers)
 - Kennis en Innovatie
 - Human Capital
 - Regeldruk/toekomstbestendige wet- en regelgeving
 - Internationalisering
 - Maatschappelijke aspecten (waaronder Nationale Iconen 2016)
- Daarnaast benoemt de Agendabrief enkele aandachtspunten voor het komende jaar, in 2016 zijn dit
 - ICT
 - Samenwerking met de regio's

Agendabrief 2016 – Oogsten én zaaien

- Het succesvol inspelen op economische en maatschappelijke uitdagingen vraagt om consistent overheidsbeleid dat vernieuwende ondernemers en onderzoekers in staat stelt het beste uit zichzelf te halen.
- Door middel van partnerschappen, waarin ondernemers uit grote bedrijven en het mkb, onderzoekers en onderwijsinstellingen, andere stakeholders en de overheid slim samenwerken wordt via het bedrijvenbeleid dat in 2011 is gestart gewerkt aan alle condities die nodig zijn om vernieuwing te realiseren, zoals onderzoek en innovatie, menselijk kapitaal, minder en slimmere regels, Green Deals en internationaal ondernemen.
- Dit bedrijvenbeleid leidt tot steeds meer resultaten. Uitgaven van het bedrijfsleven aan R&D stijgen, de instroom van studenten in het technisch onderwijs stijgt, steeds meer partijen bundelen hun krachten in het buitenland en grote publiek-private samenwerkingsverbanden komen van de grond.
- In 2015 zijn belangrijke resultaten gehaald (zie volgende slide) en zijn afspraken gemaakt over de inzet van partijen in de komende jaren.
- **De Agendabrief 2016 staat om die reden in het teken van het voortbouwen op (en uitdragen van) het succes van vijf jaar gezamenlijke topsectorenaanpak, en het samen verder werken aan groei. Oogsten én zaaien!**

Oogsten...

- Nederland is in 2015 gestegen naar plek 5 in de mondiale concurrentie index van het World Economic Forum. Nederland staat ook plek 5 van landen met de hoogste arbeidsproductiviteit ter wereld
- Topsectoren groeien sneller dan de rest van de economie. De toegevoegde waarde van de Topsectoren nam in de periode 2010-2014 meer toe dan die van de economie als geheel.
- Totale investeringen in R&D zijn gestegen van € 12,2 mld in 2011 tot € 12,7 mld in 2013
- Met de WBSO/RDA worden bijna 23.000 bedrijven gestimuleerd tot private R&D-investeringen, ruim 97% zijn afkomstig uit het mkb, waaronder ruim 3.500 starters
- Publiek-private samenwerking in de topsectoren voor innovatie kwam in 2014 uit op € 814 miljoen aan projecten, ruim 44% (€ 359 mln cash) hiervan is gefinancierd door het bedrijfsleven, een stijging van bijna € 200 mln ten opzichte van een jaar eerder
- Ook op andere terreinen is steeds meer publiek private samenwerking van de grond gekomen zoals rond de thema's onderwijs/arbeidsmarkt en internationalisering.
- Met actieve ondersteuning van NFIA zijn afgelopen jaar 187 projecten van buitenlandse investeerders naar Nederland gehaald, goed voor een investering van € 3,2 mld en 6.304 banen
- In de mkb samenwerkingsagenda is afgesproken hoe EZ en de provincies gezamenlijk de concurrentiekracht van het MKB stimuleren
- Via de Smart Industry agenda zijn acties opgezet voor het verzilveren bestaande kennis en versnellen van ontwikkelingen fieldlabs, de eerste drie fieldlabs zijn van start gegaan

...én zaaien

- 2016 staat in het teken van de uitvoering van de **Kennis en Innovatieagenda's en de Nationale Wetenschapsagenda** waardoor ook de komende jaren weer gezamenlijk wordt gewerkt, geprogrammeerd en geïnvesteerd in (vraaggestuurd publiek-privaat) onderzoek en innovatie
- Niet alleen binnen de topsectoren zijn steeds meer partijen betrokken, maar meer dan ooit bundelen de sectoren hun gezamenlijke krachten bundelen op het vlak van maatschappelijk belangrijke **cross-overs**
- Door krachten en middelen te bundelen kan Nederland een vooraanstaande positie in de wereld bereiken, zowel op economisch vlak als in haar bijdrage aan **maatschappelijke uitdagingen**. Het is ook deze bundeling van expertise die nieuwe onderzoekers, bedrijven en investeringen naar Nederland aantrekt en die excellentie versterkt
- Een belangrijke ontwikkeling bij de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijk partners is de inzet voor **grote samenwerkingsinitiatieven (grote PPS-en)**. Deze samenwerking voor grote PPS-verbanden wordt in de komende periode verder uitgewerkt. Eveneens van belang is het zaaien van kleine PPS-en die nodig zijn als bouwstenen om tot grotere samenwerkingsverbanden te komen.
- Het **Europees voorzitterschap** met grote evenementen als de Innovatie Expo, TEDx Binnenhof evenals de nieuwe Nationale Iconen bieden in 2016 volop gelegenheid om de resultaten, goede voorbeelden en het succes van de topsectorenaanpak in de afgelopen jaren op het Europese podium uit te dragen
- En ook internationaal liggen in 2016 en verder belangrijke kansen om de topsectoren en Nederlandse kennis en kunde voor de aanpak van maatschappelijk opgaven te profileren en exporteren

Uitwerking hoofdthema's en aandachtspunten

Hoofdthema's

- Kennis en Innovatie
- Human Capital
- Internationaal
- Regeldruk/toekomstbestendige wet- en regelgeving
- Maatschappelijke aspecten

Aandachtspunten 2016

- ICT
- Samenwerking met de regio's

Kennis en Innovatie

Innovatie en onderscheidend vermogen worden door de toenemende internationale concurrentie alleen maar belangrijker. Door kennis, innovatie, ondernemerschap en creativiteit wordt binnen en tussen de topsectoren ingezet op nieuwe economische kansen zoals door focus op de aanpak van maatschappelijke uitdagingen. In 2015 hebben de topsectoren hun Kennis en Innovatieagenda's voor 2016-2019 gepresenteerd en is het Nationaal Kennis en Innovatiecontract 2016-2017 ondertekend. Ook is de Nationale Wetenschapsagenda opgesteld. 2016 staat in het teken van de uitvoering van deze agenda's.

Acties in 2016

- In de nieuwe agenda's ligt een stevige ambitie om voortbouwend op bestaande sterkten, de wereldwijde concurrentiepositie te versterken en de krachten te bundelen op de maatschappelijke uitdagingen.
- Zowel de topsectoren oriënteren zich meer cross-sectoraal en de kennisinstellingen gaan meer interdisciplinair en cross-sectoraal werken. In 2016 en 2017 wordt hier verder uitvoering aan gegeven en zal een aantal strategische PPS'en vorm krijgen.
- De topsectoren zullen in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda een actieve rol vervullen ten aanzien van een aantal routes. Hierbij zal ingezet worden op benutten van H2020, EFRO, EIB, Juncker, NWO, KNAW, Universiteiten, TO2-instituten en Hogescholen.
- Bij de uitvoering van de Kennis en Innovatieagenda's zal meer dan voorheen worden gezocht naar de synergie met de regionale activiteiten. Zowel IPO als de G32 hebben hiertoe hun steun uitgesproken

Human Capital

Nederland staat hoog in de internationale ranglijst voor concurrentiekracht. Om die positie vast te houden en te versterken, moeten we inspelen op nieuwe marktkansen en maatschappelijke uitdagingen. Dit vraagt om een goed opgeleide beroepsbevolking, met voldoende slimme en vakbekwame technici.

Acties in 2016

- **Voortzetting uitvoering HCA per Topsector:** sectoraal, op inhoud en in samenwerking overheid, ondernemers, onderwijs
- **Uitvoering gezamenlijke HCA door Topsectoren langs de lijnen**
 - Onderwijs en innovatie: verbinding scholing met bedrijfsleven
 - Leven Lang Blijven Leren: nadruk op vaardigheden, en belemmeringen wegnemen
 - Imago en Instroombevordering in bèta en techniek: aandacht voor imago behouden om instroom te bevorderen
 - Internationalisering: aantrekken en behouden van buitenlands talent en exporten van kennis via onderwijs
- **(Regionale) uitvoering Techniekpact**
 - Topsectorbeurzen vereenvoudigen en toegankelijker maken
 - Intensiveren samenwerking bedrijven en beroepsonderwijs, onder andere via pps-centra in het mbo (regionaal investeringsfonds mbo)

Regeldruk/toekomstbestendige wet- en regelgeving

Door maatregelen als een structurele verlaging van de regeldruk met € 2,5 miljard in 2012-2017 en het verlagen van regeldruk door het verbeteren van wetgevingskwaliteit wordt gewerkt aan het verminderen van regeldruk en verbeteren van dienstverlening voor bedrijven. Wet- en regelgeving moet daarnaast voldoende ruimte bieden voor innovatie, vernieuwing en ondernemerschap, met inbegrip van de publieke belangen en waarden die door regelgeving geborgd moeten worden. Dit vraagt van de overheid om na te denken over hoe regels wendbaarder en toekomstbestendiger gemaakt en gehandhaafd kunnen worden. Naast het schrappen en aanpassen van regels kan dit ook betekenen dat er nieuwe regels nodig te zijn om innovatie en nieuwe verdienmodellen in goede banen te leiden. Ook kan het betekenen dat de handhaving van bestaande regels door de betreffende instanties wordt verbeterd.

Acties in 2016

- Voorbeeldaanpak chemieloket en maatwerk aanpak logistiek verbreden naar andere topsectoren
- De topsectoren dragen actief concrete situaties aan waarin bestaande wet- en regelgeving innovatie belemmert als het gaat om
 - Verminderen van regeldruk en verbeteren van dienstverlening.
 - Aanpakken van actuele moderniseringsvraagstukken: bijvoorbeeld de economische potentie van data (denk aan de resultaten van de expertgroep 'Big Data en privacy' om bedrijven praktisch toepasbare kennis te bieden over hoe om te gaan met de wettelijke kaders op het terrein van privacy)
 - Wendbare wet- en regelgeving: onder andere door het meer toepassen van experimenteerruimte, het concept Right to Challenge en doelregulering
 - Aandacht voor innovatie in het wetgevingsproces: want, voorkomen is beter dan genezen.

Internationalisering

Verdere internationalisering is van belang voor alle topsectoren als het gaat om handel, (innovatie)samenwerking, het naar Nederland halen van kenniswerkers en buitenlandse investeringen. Internationale samenwerking brengt nieuwe kennis en zorgt voor nieuwe exportmogelijkheden. De Nederlandse topsectoren beschikken over unieke expertise voor de aanpak van maatschappelijke opgaven wereldwijd zoals op het gebied van water, voedselzekerheid, zorg, mobiliteit en veiligheid. Een aantal sectoren profileert zich hierbij onder de noemer 'Sustainable Urban Delta', een begrip dat de Nederlandse sterkten voor het oplossen van de integrale problematiek in verstedelijkende delta's tot uitdrukking brengt en internationale samenwerking op dit vlak kan versterken.

Acties in 2016

- **Opstellen van meerjarige integrale actieplannen gericht op de prioriteitslanden** van de topsectoren. Onderdeel van deze actieplannen kunnen zijn een strategie, uitgaande en inkomende missies (en de follow-up daarvan) en strategische acquisitie van buitenlandse investeerders
- **Versterken van het internationale profiel van de topsectoren**, bijvoorbeeld via (Holland) branding, beurzen en economische missies
- **Bevorderen van cross-sectorale samenwerking in het buitenland**, vooral rond de aanpak van wereldwijde maatschappelijke uitdagingen (zie ook hieronder)
- Topsectoren laten zien op welke manier Nederland (ook met ODA-middelen voor ontwikkelingssamenwerking) bijdraagt aan de oplossing van global challenges (water, voedselzekerheid, enzovoort) en **groene diplomatie**
- **Het etaleren van de topsectoren** tijdens inkomende bezoeken van buitenlandse bewindslieden en hoog ambtelijke delegaties tijdens het Europese voorzitterschap

Maatschappelijke aspecten (waaronder Nationale Iconen 2016)

Acties in 2016

○ **Nationale Iconen 2016**

- Nieuwe call eerste helft 2016, call gericht op baanbrekende projecten met grote maatschappelijke en economische impact

○ **Biobased Economy**

- Uitvoeren van meerjarige onderzoeksagenda BBE
- Faciliteren opschaling naar commerciële productie BBE (met focus op biomassa als grondstof voor chemie en materialen)

○ Verbinden van de innovatie agenda's groene groei met roadmaps van de topsectoren (onder andere materialen en grondstoffen, NWO-STW-SIA)

○ **Green Deals:** verkennen waar een GD kan helpen om duurzame kansen in de topsectoren te verzilveren (vergelijkbaar met onder meer de Green Deals LSH en elektrisch vervoer)

○ **Groene groeidialoog:** onder andere met de topsectoren bezien hoe cross overs op grond van groene groei beter kunnen worden verzilverd en stimuleren van ketensamenwerking

Aandachtspunt in 2016 – ICT

Digitalisering maakt innovaties van producten, diensten, werkprocessen en nieuwe business modellen mogelijk in alle sectoren. Om ICT-innovaties in PPS-verband cross sectoraal beter te benutten is een Kennis en Innovatie Agenda ICT (2016 – 2019) opgesteld met en voor de Topsectoren. De focus is hierbij gericht op uitdagingen die voor alle topsectoren relevant zijn, specifiek: big data en cyber security. De ambitie is om als Nederland tot de top 5 van meest innoverende ICT-landen ter wereld te blijven behoren.

Acties in 2016

- Topsectoren denken na over het **belang van digitalisering voor hun sector** en bepalen een ambitie met een aansprekend voorbeeldproject (PPS).
- Vanuit applicatiegebieden **Samenwerking zoeken met het nieuwe Nationale onderzoeks- en innovatieprogramma Big Data** (Commit2Data) voor de toepassingen van (over)morgen
- **Via Commit2Data samenwerken aan (generieke) issues**, die spelen bij het toepassen van platforms om data veilig te delen en te analyseren, zoals cyber security
- **De behoefte aan ICT-vaardigheden meenemen bij de sectorale HCA's** en te bezien of synergie mogelijk is met de HCA-ICT (met speerpunten voor cyber security, big data en cloud computing). Te denken valt aan her- en bijscholing van (toekomstige) werknemers en docenten.

Aandachtspunt in 2016 – Samenwerking met de regio's

Goed functionerende, ondernemersvriendelijke ecosystemen in de regio zijn belangrijk voor een sterke, innovatieve industrie in Nederland. Voor wederzijdse versterking van Topsectoren en regionale ecosystemen werken EZ en provincies vanaf 2015 met elkaar samen in een mkb samenwerkingsagenda. EZ vanuit de verantwoordelijkheid voor het nationale beleid op het gebied van kennis, innovatie en ondernemerschap. De provincies vanuit hun verantwoordelijkheid voor en kennis van de regionale economische structuur. Deze samenwerking wordt in 2016 voortgezet.

Acties in 2016

- **MKB Innovatiestimulering Topsectoren:** gezamenlijke uitvoering van de MIT-regeling 2016 met een landsdekkende deelname provincies (incl. enkele optimalisaties). Verdere stappen worden gezet in uniformering van aantal overige (EFRO-)regelingen in de regio's.
- **MKB-dienstverlening** invullen prioritaire opgaven uit integrale regioplannen (loketfunctie, eerstelijns contact, informatieverspreiding); verbindingen regionale en landelijke digitale dienstverlening (o.a. ondernemersplein.nl). Ook met MKB-loketten TKI's;
- **ROM's:** besluitvorming subsidierelatie EZ-ROM's (begin 2016) op basis van evaluatie; meer gezamenlijkheid provincies-EZ in opdrachtgeverschap ROM's; focus op nationale prioriteiten (innovatief mkb in topsectoren).
- **Kennis- & Innovatiecontract:** versterken samenwerking tussen regionale clusters en Topsectoren/TKI's (onder andere stimulering, toeleiding, financiering en informatiedeling PPS-projecten)
- **Nederlands Investerings Agentschap:** samenwerking EZ-provincies in NIA-verband voor perspectiefvolle investeringsprojecten.

Kalender

- **(Inter)nationale evenementen en communicatiemomenten**
 - Hannover Messe > 25 t/m 29 april
 - Weekend van de wetenschap > weekend 1-2 oktober
 - Voortgangsrapportage Bedrijvenbeleid 2016 > oktober
- **Europees voorzitterschap**
 - TEDx Binnenhof Made in Europe > 31 maart
 - Slotevenement Innovatie Expo 2016 > 14 april
- **Gezamenlijke overlegmomenten**
 - Boegbeeldenoverleg > 21 maart, 26 september (samen met kennisvoorzitters), 12 december
 - Kennisvoorzitters > 20 juni
 - MKB overleg > 6 april, 28 september, 30 november